

достичь процессуального равенства сторон в уголовном производстве возможно лишь посредством функционирования favor defensionis. Проанализированы доктринальные подходы к определению понятия и содержания favor defensionis.

Ключевые слова: состязательность; процессуальное равенство; favor defensionis.

Summary

Malakhova O.V. History of the Theory of Favor Defensionis. – Article.

The article is devoted of history of the theory favor defensionis. The author points that achievement of the equality between the parties of criminal proceedings is possible only through the functioning of favor defensionis. Doctrinal approaches of the definition and content of favor defensionis are analyzed.

Keywords: adversarial; procedural equality; favor defensionis.

УДК 343.13

А.М. Мартинців

здобувач кафедри кримінального
права, процесу і криміналістики
Прикарпатського юридичного
інституту Національного
університету
«Одеська юридична академія»

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЯК ПІДСТАВА НАКЛАДЕННЯ ГРОШОВОГО СТЯГНЕННЯ

За недотримання учасником кримінального провадження норм кримінального процесуального законодавства передбачена відповідальність у вигляді застосування окремих заходів забезпечення кримінального провадження, які виступають кримінальними процесуальними санкціями. В науковій літературі таку відповідальність називають кримінально-процесуальною [1, с. 156], хоча в загальній теорії права такий різновид юридичної відповідальності не розглядається, більш

того окремі автори заперечують необхідність та доцільність виокремлення такого різновиду відповідальності [2, с. 187].

Водночас, оскільки у кримінальному провадженні мають місце порушення пов'язані із недотриманням учасниками кримінального провадження кримінальних процесуальних норм, а в КПК України визначені конкретні заходи впливу, як кримінальні процесуальні санкції, які застосовуються у тому чи іншому випадку, доцільним є говорити саме про кримінальну процесуальну відповідальність як різновид юридичної відповідальності. І хоча в порівнянні з іншими видами юридичної відповідальності кримінальна процесуальна є недостатньо визначеною, все ж вона існує самостійно, оскільки і правопорушення і перелік заходів впливу та порядок їх застосування регламентуються нормами кримінального процесуального законодавства.

Питання визначення поняття та структури кримінального процесуального правопорушення, як підстави застосування кримінальної процесуальної відповідальності загалом, досліджувались у працях В. Бородинова, В. Вепрева, Г. Ветрової, С. Ігнатова, З. Ковриги, Ю. Маркелової, С. Олькова, І. Самоценка, А. Столмакова, В. Чабанюка, Е. Чуклової та інших вітчизняних та зарубіжних вчених. Що стосується дослідження поняття та структури кримінальних процесуальних правопорушень, які мають наслідком накладення грошового стягнення, то у вітчизняній науці такі дослідження взагалі відсутні за винятком однієї публікації Н. Карпова та А. Штанька у якій в загальному досліджено порядок накладення грошового стягнення на учасників кримінального провадження.

Викладене зумовлює необхідність постановки в якості мети цієї статті дослідження кримінального процесуального правопорушення як підстави накладення грошового стягнення.

Фактичною підставою кримінальної процесуальної відповідальності та застосування кримінальних процесуальних санкцій, в тому числі накладення грошового стягнення в науковій літературі визначають кримінально-процесуальне правопорушення, тобто невиконання або неналежне виконання зазначених у кримінально-процесуальному законі дій [3, с. 67].

Чинний КПК України не дає визначення кримінального процесуального правопорушення, що стосується науковців та практичних працівників, то серед них немає єдності в поглядах на проблему визначення поняття, змісту та наслідків такого правопорушення. Так, Г.Н. Ветрова під кримінально-процесуальним правопорушенням розуміє винне порушення вимог кримінально-процесуального закону суб'єктами кримінально-процесуальних правовідносин [4, с. 65].

А.І. Столмаков обов'язковим елементом, окрім вини, визначив порушення процесуальних обов'язків та наявність шкоди. Так, на його думку, кримінально-процесуальне правопорушення можна визначити як винне протиправне діяння суб'єкта кримінального судочинства, що полягає в порушенні процесуальних обов'язків і завданні шкоди правозастосовному процесу, заборонене кримінально-процесуальними санкціями конкретної галузі права [5, с. 76].

Аналіз наведених визначень дає підстави говорити про їх односторонність у визначенні поняття кримінального процесуального правопорушення та відсутність узагальненості всіх ознак притаманних правопорушенням взагалі, та кримінальним процесуальним правопорушенням зокрема. Так, у них не вказується на такі ознаки правопорушення, як суспільна небезпечність, караність діяння, недостатньо чітко визначений суб'єкт, оскільки поза увагою залишається його деліктоздатність.

Варто зазначити, що в наступних визначеннях кримінального процесуального правопорушення науковці в більшій мірі використовували загальнотеоретичну модель правопорушення.

В загальній теорії права правопорушення визначають як протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, яке тягне за собою юридично визначені для правопорушника негативні наслідки. При цьому виділяють основні ознаки правопорушення: 1) це протиправний акт поведінки, тобто такий, що порушує саме правову норму, а не будь-яку іншу із соціальних норм; 2) зовнішній акт поведінки – діяння, яке може проявлятися у формі дії або бездіяльності (не визначаються правопорушенням думки, почуття тощо);

3) свідомий і вольовий акт поведінки, тобто скоєний особою, яка розуміє характер і значення свого діяння і може керувати своїми вчинками. Тому правопорушення – це варіант поведінки, вчинений осудною і дієздатною особою (неповнолітні і психічно хворі не визнаються законом деліктоздатними); 4) правопорушенням визнається лише винне діяння, тобто скоєне умисно або з необережності; 5) для правопорушення характерна наявність причинного зв'язку між діянням і суспільно небезпечними наслідками, що наступили, тобто такі наслідки зумовлені саме цим діянням, а не іншими причинами; 6) правопорушення завжди завдає суспільству певної шкоди, а тому завжди є суспільно небезпечним [6, с. 310].

Виходячи саме з положень загальної теорії права російський дослідник С.Г. Ольков визначив кримінально-процесуальне правопорушення як прямо закріплене (не тільки заборонене) в законі винне, суспільно шкідливе (або суспільно небезпечне – для злочинів) діяння деліктоздатного суб'єкта, що полягає в порушенні норм (норми) кримінально-процесуального права, за яке передбачено ретроспективну юридичну відповідальність і застосування негативних санкцій як кримінально-процесуальної, так й іншої галузевої належності [7, с. 12].

Окремі науковці більш широко підходять до визначення кримінально-процесуального правопорушення розуміючи під ним не лише винне порушення норми права, що регулює кримінально-процесуальні правовідносини, але й вказують на системність таких дій. Як зазначає В.С. Вепрев, під правопорушенням у кримінально-процесуальному праві, враховуючи зміст і призначення кримінально-процесуального законодавства і теоретичного поняття правопорушення, слід розуміти одну із форм протиправної поведінки у сфері кримінального судочинства, виражену в діянні (або бездіяльності), а також у системі дій учасника кримінального судочинства, заборонених нормами кримінально-процесуального законодавства, порушення вимог і принципів кримінально-процесуального закону, конституційних принципів, учинених шляхом невиконання обов'язків або неналежного виконання [8, с. 125]. Схоже за змістом визначення наведене Л.В. Гаврилук [9, с. 73].

В свою чергу В.Д. Чабанюк, даючи визначення поняттю кримінально-процесуального правопорушення враховує можливість порушення норм не лише КПК України, але й інших нормативно-правових актів. Зокрема він зазначає, що під кримінально-процесуальним правопорушенням слід розуміти винне, суспільно-небезпечне діяння, вчинене суб'єктом кримінально-процесуальних правовідносин, в порушення вимог КПК, законів України, Конституції України, рішення Європейського суду з прав людини, чинних міжнародно-правових договорів згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, що завдає шкоди правам і законним інтересам учасникам процесу і тягне за собою відповідальність за їх вчинення [10, с. 56]

У наведених визначеннях, більш чітко та вдало виділено деякі специфічні ознаки кримінального процесуального правопорушення, зокрема формальна визначеність в законі, винність, вчинення як шляхом дії так і бездіяльності. В кожному із визначень наведені ті чи інші уточнення як щодо діяння (може полягати в порушенні вимог і принципів кримінально-процесуального законодавства), так і щодо наслідків (завдання шкоди правам і законним інтересам учасникам процесу). Водночас, кожне із визначень має окремі суперечності та неточності, зокрема щодо визначення суб'єкта правопорушення, вказівки щодо галузевої приналежності порушеної норми чи санкції, яка може бути застосована за порушення та ін. Тому, визначення кримінального процесуального правопорушення зумовлює необхідність детального дослідження його складових частин, тобто сукупності закріплених у кримінальному процесуальному законі ознак об'єктивного і суб'єктивного характеру, за наявності яких суспільно небезпечне діяння визнається кримінальним процесуальним правопорушенням.

В теорії права склад будь-якого правопорушення розглядається як єдність чотирьох елементів: об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони. Вважаємо, що такий підхід цілком закономірно може бути застосований й для дослідження складу кримінального процесуального правопорушення.

Досліджуючи об'єкт кримінального процесуального

правопорушення більшість науковців виходить з того, що ним є кримінально-процесуальні відносини [3, с. 83; 5, с. 74; 11, с. 43-44], при цьому вони виділяють загальний та спеціальний (безпосередній) об'єкти. В свою чергу В. Бородінов, не заперечуючи визначення загального та безпосереднього об'єктів, відстоює позицію трьох елементної структури об'єкта кримінального процесуального правопорушення та цілком обґрунтовано виділяє родовий об'єкт, який характеризується відносинами, що виникають у зв'язку із порушенням норм, що регламентують здійснення прав і обов'язків учасниками кримінального судочинства в межах певної стадії кримінального процесу [12].

Таким чином, об'єктом кримінального процесуального правопорушення є кримінальні процесуальні відносини, які порушують встановлений нормами кримінального процесуального права порядок кримінального провадження у зв'язку з реалізацією учасниками кримінального провадження своїх прав та обов'язків. Загалом, можна виділити загальний, родовий та безпосередній (спеціальний) об'єкти кримінального процесуального правопорушення. Що стосується правопорушень, які є підставою для застосування грошового стягнення, то специфіка об'єкта правовідносин, що захищаються грошовим стягненням, проявляється в їх безпосередньому (спеціальному) характері.

Системний аналіз норм КПК України, в яких визначено випадки накладення на учасників кримінального провадження грошового стягнення дає змогу класифікувати такі правовідносини на два види: 1) правовідносини, що виникають у зв'язку із залученням учасників кримінального провадження до проведення процесуальних дій. Посяганням на ці правовідносини є ухилення учасників від явки за викликом до органу досудового розслідування і суду для участі в процесуальних діях (ч. 1 ст. 139, ст. 323, ст. 325, ч. 2 ст. 326, ч. 1 ст. 327 КПК України); 2) правовідносини, що виникають у зв'язку з безпосереднім виконанням учасниками кримінального провадження своїх обов'язків. Посяганням на ці правовідносини є невиконання або неналежне виконання учасниками кримінального провадження прийнятих на себе обов'язків (ч.ч. 1, 2 ст. 179, ч. 5 ст. 180, ч. 5 ст. 493 КПК України).

Об'єктивна сторона кримінального процесуального правопорушення

– це його зовнішня сторона, яку складають протиправне діяння (дія чи бездіяльність), викликані ним суспільно небезпечні наслідки і причинний зв'язок між діянням і його наслідками [2, с. 10]. Дія – це активна протиправна поведінка учасника кримінального провадження, який усвідомлює свої вчинки і здатний керувати ними, а бездіяльність – це пасивна поведінка учасника кримінального провадження, яка виявилася у невиконанні ним тих дій, які він зобов'язаний і може здійснити. При цьому, слід погодитись з позицією Е.В. Чуклової про те, що всі склади процесуальних правопорушень носять формальний характер. Для притягнення до відповідальності достатньо тільки протиправних дій, що порушують нормальний хід процесу [13, с. 21].

Що стосується форм прояву об'єктивної сторони неправомірної поведінки учасників кримінального провадження, яка має наслідком накладення грошового стягнення, то системний аналіз норм КПК України, в яких визначено випадки накладення на учасників кримінального провадження грошового стягнення дозволяє говорити вчинення таких правопорушень лише у формі лише бездіяльності зобов'язаних учасників. Така бездіяльність може проявлятися в: 1) ухиленні учасників без поважних причин від явки за викликом до органу досудового розслідування і суду для участі в процесуальних діях (ч. 1 ст. 139, ст. 323, ст. 325, ч. 2 ст. 326, ч. 1 ст. 327 КПК України); 2) невиконанні або неналежному виконанні учасниками кримінального провадження прийнятих на себе обов'язків (ч.ч. 1, 2 ст. 179, ч. 5 ст. 180, ч. 5 ст. 493 КПК України). При цьому, як зазначає Ю.О. Кузовенкова ухиленням від явки слід вважати не лише пряму відмову від явки, але й створення обманного уявлення про те, що особа, яка викликається вибула з місця постійного проживання, знаходиться на лікуванні і т.п. [14, с. 93].

Для характеристики об'єктивної сторони кримінального процесуального правопорушення важливе значення має встановлення причинного зв'язку між протиправною поведінкою і суспільно небезпечними наслідками, які настали. Цей зв'язок не завжди буває прямим і видимим без всебічного аналізу правопорушення, але зовсім не свідчить про його відсутність. Встановлення причинного зв'язку є

важливим елементом для вирішення питання чи є дія (бездіяльність) кримінальним процесуальним правопорушенням, і чи доцільно застосувати кримінальну процесуальну відповідальність.

Обов'язковим елементом об'єктивної сторони кримінального процесуального правопорушення є наявність наслідків. В.Д. Чабанюк аналізуючи поняття «діяння – наслідки – причинний зв'язок між ними», приходить до висновку, що кримінально-процесуальне правопорушення може не спричинити шкоду суспільним відносинам, що охороняються законом у кримінальному судочинстві [10, с. 42]. Однак, таке твердження викликає заперечення. Кримінальне процесуальне правопорушення, як і будь-яке правопорушення, спричиняє негативні наслідки виходячи із об'єкта на який воно посягало. І якщо, в окремих випадках встановити безпосередній (спеціальний) об'єкт є неможливим (у випадках коли кримінальне процесуальне правопорушення не є прямо закріплене в законі), то родовий (який характеризується відносинами, що виникають у зв'язку із порушенням норм, що регламентують здійснення прав і обов'язків учасниками кримінального судочинства в межах певної стадії кримінального процесу) та загальний (який характеризує сукупність відносин, що виникають у справі, які складають сутність кримінального процесу) встановити не складно. Негативні наслідки кримінального процесуального правопорушення можуть позначитися як на порядку проведення окремих слідчих (розшукових) дій, на певному етапі розслідування, при висуненні версій і плануванні розслідування, так і на прийнятті процесуальних рішень, захисту прав та інтересів учасників кримінального судочинства.

Щодо негативних наслідків кримінального процесуального правопорушення, яке має наслідком накладення грошового стягнення, то слід зазначити, що у разі коли формою такого правопорушення є ухилення від явки учасника кримінального провадження до органу досудового розслідування чи суду, то їх встановлення не повинно викликати труднощів. Питання лише в наявності вини учасника на вчинення таких дій. Щодо наслідків невиконання чи неналежного виконання покладеного на учасника кримінального провадження обов'язку, то їх встановлення є дещо ускладненим. Окрім того,

ретельному дослідженню в таких випадках підлягає наявність причинного зв'язку між діянням та наслідками наприклад, встановлення того, що неприбуття неповнолітнього до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду є наслідком невиконання батьками, опікунами, піклувальниками обов'язку забезпечити його прибуття.

Обов'язком елементом кримінального процесуального правопорушення є наявність суб'єкта такого правопорушення. При цьому особливістю є те, що суб'єктом кримінального процесуального правопорушення може бути лише суб'єкт кримінальної процесуальної діяльності (суб'єкт кримінального процесу). У науковій літературі поруч з терміном «суб'єкт» досить часто зустрічається поняття «учасник» кримінального процесу. Слід зазначити, що практично всі науковці сходяться в думці, що ці поняття є ідентичними за своїм змістом, водночас Є.Г. Коваленко, В.Т. Маляренко зазначають, що слід вживати термін «учасники кримінального процесу», оскільки кримінально-процесуальний кодекс називає суб'єктів кримінально-процесуальної діяльності як учасників процесу, наділяючи їх тими чи іншими правами та обов'язками [15, с. 78]. Натомість Ю.М. Грошевий, В.М. Хотенець вважають, що слід користуватися терміном «суб'єкти кримінально-процесуальної діяльності», оскільки вважають, що термін «учасники процесу» в КПК вживається у спеціальному і дуже вузькому значенні [16, с. 81].

Вважаємо, що цілком закономірно зазначені поняття можуть вживатися як синоніми, при їх застосуванні у словосполученнях «кримінальний процес», «кримінально-процесуальна діяльність», водночас таке застосування є недоречним під час характеристики кримінального процесуального правопорушення. Ми виходимо з того, що суб'єктом кримінального процесу слід вважати всіх фізичних осіб, які володіють необхідним об'ємом правосуб'єктності для участі у кримінальному провадженні. У свою чергу, учасник – це суб'єкт кримінального провадження, який фактично бере у ньому участь реалізуючи наданий йому об'єм правосуб'єктності. Виходячи з цього суб'єктом кримінального правопорушення (в загальному значенні цього

поняття) може бути лише учасник, який завжди має бути суб'єктом кримінального провадження, тобто користуватися наданою йому правосуб'єктністю. Вичерпний перелік учасників кримінального провадження визначений в п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України.

Що стосується учасників кримінального провадження на яких може бути накладене грошове стягнення то відповідно до КПК України такими можуть бути: 1) підозрюваний, обвинувачений у випадках неявки без поважних причин до органів досудового розслідування та суду або неповідомлення про причини свого неприбуття (ч. 1 ст. 139 КПК України, ст. 323 КПК України) та невиконання покладених на них обов'язків у разі застосування особистого зобов'язання (ч.ч. 1, 2 ст. 179 КПК України); 2) свідок, потерпілий, цивільний відповідач у випадку неявки без поважних причин до органів досудового розслідування та суду або неповідомлення про причини свого неприбуття (ч. 1 ст. 139, ст. 325, ч. 2 ст. 326, ч. 1 ст. 327 КПК України); 3) поручитель у разі невиконання взятих на себе зобов'язань при застосуванні до підозрюваного, обвинуваченого запобіжного заходу у вигляді особистої поруки (ч. 5 ст. 180 КПК України); 4) батьки, опікуни, піклувальники неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого у випадку невиконання ними обов'язку щодо забезпечення його прибуття до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду, а також його належну поведінку (ч. 5 ст. 493 КПК України).

Суб'єктивна сторона кримінального процесуального правопорушення – це певне психічне ставлення сучасника кримінального провадження до своєї протиправної поведінки та її наслідків, що характеризується виною, метою та мотивом вчинення кримінального процесуального правопорушення.

Вину слід розуміти як психічне ставлення учасника кримінального провадження до вчиненого ним кримінального процесуального правопорушення і його наслідків. Мотив – це внутрішнє спонукання, яким учасник кримінального провадження керувався при вчиненні правопорушення. Як зазначає Л.В. Гаврилюк, мотив обумовлює прийняття відповідного рішення і пояснює психологічні причини вчинення правопорушення [8, с. 76]. Мета – це результат, якого прагне досягти учасник кримінального провадження вчиняючи правопорушення.

Головним елементом суб'єктивної сторони є вина, яка виражається у формі умислу чи необережності [3, с. 86]. Поняття, види умислу а також їх зміст визначені в ст. 24 КК України (прямий та непрямий умисел) та в ст. 25 КК України (злочинна самовпевненість та злочинна недбалість). Ці положення кримінального права щодо суб'єктивної сторони, зважаючи на їх загальний характер, можуть застосовуватись й для дослідження кримінального процесуального правопорушення. Їх аналіз дозволяє говорити про різні прояви суб'єктивної сторони (як у формі умислу, так і необережності), залежно від самої сутності правопорушення.

Що стосується правопорушень, що мають наслідком накладення грошового стягнення, то з суб'єктивної сторони вчинення таких правопорушень у формі умислу не викликає жодних заперечень (наприклад, умисне ухилення учасника кримінального провадження від явки до органу досудового розслідування чи суду, свідоме невиконання учасником кримінального провадження покладеного на нього обов'язку). Разом з тим, як ухилення від явки, так і невиконання чи неналежне виконання обов'язку може здійснюватись й у формі необережності. Щодо неявки учасника кримінального провадження до органу досудового розслідування чи суду, то необережність тут буде у випадках коли особа переплутала час виклику, загубила повістку і т.д. При цьому, спірною є позиція Ю.О. Кузовенкової, що у таких випадках, як і при наявності поважних причин неявки, суб'єктивна сторона складу правопорушення відсутня, а тому немає підстав для накладення грошового стягнення [14, с. 96-97].

Щодо невиконання чи неналежного виконання учасником кримінального провадження покладеного на нього обов'язку, то необережність тут може проявитись у нездатності з об'єктивних причин здійснювати належний вплив на поведінку підозрюваного, обвинуваченого, тобто внаслідок переоцінки своїх можливостей.

З урахуванням викладеного під кримінальним процесуальним правопорушенням слід розуміти закріплене в законі винне, суспільно-небезпечне, протиправне діяння учасника кримінального провадження, що полягає у невиконанні чи неналежному виконанні покладених на

нього обов'язків у сфері кримінального судочинства чим порушує вимоги кримінального процесуального законодавства, завдає шкоди правам та законним інтересам інших учасників кримінального провадження та має наслідком застосування передбаченої законом відповідальності. Кримінальне процесуальне правопорушення має притаманну лише йому сукупність ознак суб'єктивного і об'єктивного характеру.

Підставою накладення грошового стягнення, як заходу кримінальної процесуальної відповідальності є закріплене в законі винне, суспільно-небезпечне, протиправне діяння учасника кримінального провадження, що полягає у невиконанні чи неналежному виконанні покладених на нього обов'язків у сфері кримінального судочинства.

Для встановлення факту невиконання чи неналежного виконання учасником кримінального провадження покладених на нього обов'язків, тобто підстави для накладення грошового стягнення слід встановити чи справді особа наділена певним процесуальним статусом, який саме обов'язок порушений та в чому полягає порушення, якими доказами підтверджується процесуальне правопорушення, а також відсутність обставин об'єктивного характеру, які перешкоджають виконанню обов'язку, покладеного на особу.

Література

1. Маркелова Ю.А. К вопросу об основаниях и пределах применения денежного взыскания как санкции уголовно-процессуальной ответственности / Ю.А. Маркелова // Юридический аналитический журнал. – 2006. – № 2 (16). – С. 154–159.
2. Самощенко И.С. Ответственность по советскому законодательству / И.С. Самощенко, М.Х. Фарукшин. – М.: Юридическая литература, 1971. – 240 с.
3. Коврига З.Ф. Уголовно-процессуальная ответственность / З.Ф. Коврига. – Воронеж: Изд-во Воронежского университета, 1984. – 191 с.
4. Ветрова Г.Н. Уголовно-процессуальные правонарушения / Г.Н. Ветрова. – М., 1985. – 200 с.
5. Столмаков А.И. Понятие правонарушения по советскому уголовно-процессуальному праву / А.И. Столмаков // Правоведение. – 1980. – № 1. – С. 71–76.
6. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: Підручник / М.С. Кельман, О.Г. Мурашин. – К.: Кондор, 2006. – 477 с.
7. Ольков С.Г. Уголовно-процессуальные правонарушения в российском уголовном судопроизводстве: Автореф. дисс. ... доктора юрид. наук: 12.00.09 / С.Г. Ольков. – М.,

1994. – 30 с.

8. Вепрев В.С. Основания уголовно-процессуальной ответственности / В.С. Вепрев. – М.: Изд-во «Юрлитинформ», 2007. – 272 с.

9. Гаврилюк Л.В. Відповідальність слідчого: кримінально-процесуальні засади: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Людмила Володимирівна Гаврилюк. – К., 2009. – 199 с.

10. Чабанюк В.Д. Кримінально-процесуальні правопорушення в досудовому провадженні та відповідальність за їх вчинення: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Вадим Дмитрович Чабанюк. – К., 2009. – 225 с.

11. Игнатов С.Д. Уголовно-процессуальная ответственность и ее применение: учеб. пособие / С.Д. Игнатов, Н.Н. Сафин. – Ижевск: Изд-во Удмурт. ун-та, 1988. – 95 с.

12. Бородинов В. Уголовно-процессуальные правонарушения как основания отмены или изменения приговора / В. Бородинов // Российская юстиция. – 2003 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.juristlib.ru/book_2799.html.

13. Чуклова Е.В. Понятие, основания и виды процессуальной ответственности: теоретический аспект: Автореф. дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Елена Валериевна Чуклова. – Краснодар, 2009 – 28 с.

14. Кузовенкова Ю.А. Денежное взыскание в системе мер уголовно-процессуальной ответственности: Дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Юлия Алексеевна Кузовенкова. – Самара, 2009. – 209 с.

15. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України / Є.Г. Коваленко, В.Т. Маляренко. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 687 с.

16. Грошевий Ю.М. Кримінальний процес України / Ю.М. Грошевий, В.М. Хотенець. – Х.: Право, 2000. – 494 с.

Анотація

Мартинців А.М. Кримінальне процесуальне правопорушення як підстава накладення грошового стягнення. – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню поняття та структури кримінального процесуального правопорушення, з позиції єдності чотирьох елементів: об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта та суб'єктивної сторони. Визначено, що підставою накладення грошового стягнення, як заходу кримінальної процесуальної відповідальності є кримінальне процесуальне правопорушення, тобто закріплене в законі винне, суспільно-небезпечне, протиправне діяння учасника кримінального провадження, що полягає у невиконанні чи неналежному виконанні покладених на нього обов'язків у сфері кримінального судочинства.

Ключові слова: кримінальне процесуальне правопорушення, склад кримінального процесуального правопорушення, об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона, грошове стягнення.

Аннотація

Мартынцив А.М. Уголовное процессуальное правонарушение как основание наложения денежного взыскания. – Статья.

Статья посвящена исследованию понятия и структуры уголовного процессуального правонарушения, с позиции единства четырех элементов: объекта, объективной стороны, субъекта и субъективной стороны. Определено, что основанием наложения денежного взыскания, как меры уголовной процессуальной ответственности является уголовное процессуальное правонарушение, то есть закрепленное в законе виновное, общественно-опасное, противоправное деяние участника уголовного судопроизводства, которое заключается в неисполнении или ненадлежащем исполнении возложенных на него обязанностей в сфере уголовного судопроизводства.

Ключевые слова: уголовное процессуальное правонарушение, состав уголовного процессуального правонарушения, объект, объективная сторона, субъект, субъективная сторона, денежное взыскание.

Summary

Martyntsiv A.M. Criminal Procedural Delict as a Ground for Imposition of Monetary Penalties. – Article.

The article is dedicated to exploration of the concept and structure of criminal procedural delict from the standpoint of the unity of the four elements: an object, an objective side, a subject and a subjective side. The author determines, that a ground for imposition of the monetary penalties as the criminal procedural responsibility is procedural delict, that is provided by law guilty, socially dangerous, illegal act of criminal proceedings user, that is the failure or improper performance of their duties in criminal proceedings.

Key words: criminal procedural delict, structure of criminal procedural delict, object, objective side, subject, subjective side, monetary penalty.

УДК 343.982.9

В.А. Савченко

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального
права, процесу і криміналістики
Прикарпатського юридичного